

Binnen de vaste commissie voor Infrastructuur en Milieu hebben verschillende fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen aan de Staatssecretaris van Infrastructuur en Milieu over de Informele Milieuraad d.d. 25–26 april 2017 (Kamerstuk 21 501-08, nr. 673).

De waarnemend voorzitter van de commissie,
Van Veldhoven

De adjunct-griffier van de commissie,
Koerselman

	Inhoudsopgave	blz.
I	Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	2
	Inleiding	2
	Klimaatadaptatie	2
	Oceanen – Raakvlak tussen klimaat- en milieubeleid	3
	Mariën zwerfvuil en de nieuwe plastic strategie	4
	Fiche: Verordening voortzetting beperkte toepassing	4
	EU-ETS voor de luchtvaart	5
	Overig	7
II	Reactie van de bewindspersoon	7

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

Inleiding

De leden van de VVD-fractie hebben met interesse kennisgenomen van de stukken ten behoeve van het schriftelijk overleg over de informele Milieuraad van 25-26 april 2017. Zij hebben hierover nog enkele vragen.

De leden van de PVV-fractie hebben met ongenoegen kennisgenomen van de agenda van de informele Milieuraad.

De leden van de D66-fractie hebben kennisgenomen van de stukken ten behoeve van de informele Milieuraad.

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van de voorliggende stukken en hebben hier enkele vragen over.

De leden van de fractie van GroenLinks hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda voor de informele Milieuraad. Zij hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen.

Klimaatadaptatie

De leden van de VVD-fractie merken op dat Nederland ontwikkelingslanden steunt met het versterken van hun weerbaarheid, bijvoorbeeld via integratie van adaptatie in ontwikkelingssamenwerking, bijdragen aan het Groene Klimaatfonds (waarvan wordt beoogd 50% uit te geven aan adaptatie) en ondersteuning van specifieke initiatieven, bijvoorbeeld «Partners for Resilience». Deze leden vragen of de uitgaven hiervoor betaald worden uit de begroting van Ontwikkelingssamenwerking. Zo nee, waar dan wel uit?

De leden van de PVV-fractie vinden het positief dat men in Europa blijkbaar ook in begint te zien dat klimaatverandering niet te voorkomen is, maar dat je je beter kunt aanpassen, als het zich al voltrekt. Daar zit hem echter de crux: in hoeverre wordt er in de klimaatadaptatiestrategie vooruitgelopen op zaken die zich zouden kunnen voltrekken in de komende decennia? Met andere woorden, kan de Staatssecretaris aangeven hoeveel jaar er vooruit wordt gekeken in deze strategie en bij deze afspraken? Vindt zij het niet verstandiger dat men zich bij klimaatadaptatie richt op gebeurtenissen die zich nu voltrekken in plaats van zich te baseren op voorspellingen voor de komende decennia? Daarnaast vragen deze leden hoeveel geld er vanuit de EU en in het bijzonder vanuit Nederland gemoeid is met het klimaatadaptatiebeleid.

Daarnaast willen de leden van de PVV-fractie een ander punt onder de aandacht brengen, namelijk de positie van de Amerikaanse president Trump, die met zijn acties duidelijk heeft gemaakt zich niets van het akkoord van Parijs aan te trekken. Wordt dit ook op deze informele Milieuraad besproken of doet men zoals gebruikelijk in de EU weer zijn oogkleppen op en wordt er net gedaan of het klimaat buiten de EU ophoudt? In dat kader willen deze leden ook graag weten hoeveel de EU en Nederland in het bijzonder uitgeven aan steun aan ontwikkelingslanden voor het klimaatbeleid. Hoeveel geld gaat er naar het Groene Klimaatfonds? Verder zijn deze leden benieuwd of de Staatssecretaris nu ook, net als de Amerikanen, stopt met het blijven storten van geld in deze bodemloze put.

De leden van de D66-fractie zijn geïnteresseerd in de oprichting van het Global Centre of Excellence on Climate Adaptation (GCEA) in Nederland. Kan de Staatssecretaris aangeven welke kennisinstituten, bedrijven, ngo's, lokale en nationale overheden, internationale organisaties en financiële organisaties daarbij betrokken zijn? Op welke manier wordt de organisatiestructuur opgezet? Wat worden precies de doelstellingen en de taken van het GCEA? En wat is de planning?

De leden van de SP-fractie zijn verheugd dat Nederland inzet op verdere Europese invulling en mondiale samenwerking ten aanzien van het Klimaatakkoord van Parijs. Kan worden aangegeven hoeveel Nederland bijdraagt aan het Groene Klimaatfonds? En kan worden toegelicht op welke wijze Nederland ontwikkelingslanden verder steunt in het versterken van hun weerbaarheid inzake de gevolgen van klimaatverandering? Is er bijvoorbeeld sprake van specifieke kennisuitwisseling op het gebied van watermanagement?

De leden van de SP-fractie spreken de wens uit snel over het verdere uitvoeringsprogramma inzake de Nationale Klimaatadaptiestrategie te kunnen spreken. Klimaatverandering houdt zich immers niet aan een formatieagenda. Verder vragen zij op welk moment op EU-niveau verder wordt gesproken over klimaatmitigatie en het reduceren van de CO₂-uitstoot. Het wegnemen van de oorzaken van klimaatverandering moet immers alle prioriteit hebben.

De leden van de GroenLinks-fractie lezen dat Nederland inzet op concrete uitwerking van het akkoord van Parijs. Nederland moet in lijn met het akkoord van Parijs en de Sustainable Development Goals meer bijdragen aan wereldwijde klimaatinvesteringen. Hoeveel heeft Nederland tot nu toe bijgedragen aan klimaatadaptatie en hoe verhoudt zich dat tot de afspraken in het akkoord van Parijs en de Sustainable Development Goals? Hoeveel hebben andere EU-landen tot op heden bijgedragen aan klimaatadaptatie in ontwikkelingslanden?

Volgens het Planbureau voor de Leefomgeving zou de EU haar CO₂-uitstoot in 2030 met 60% teruggedrongen moeten hebben om zicht te blijven houden op de 1,5°C-doelstelling uit het akkoord van Parijs. Het huidige EU-doel is een afname met 40% in 2030. Is de Staatssecretaris voornemens om tijdens de informele Milieuraad een discussie te initiëren over het verhogen van de Europese doelstelling voor CO₂-reductie?

Oceanen – Raakvlak tussen klimaat- en milieubeleid

Ten aanzien van het internationale beheer van oceanen spreken de leden van de SP-fractie hun waardering uit over de actieve houding van Nederland. Verder vragen zij op welke wijze de EU bij Australië aandringt, en in het verleden heeft aangedrongen, op goede bescherming van het

Great Barrier Reef. Deze leden spreken hun bezorgdheid uit over de nieuwste berichten over het afsterven van dit unieke ecosysteem.

De leden van de GroenLinks-fractie merken op dat onze oceanen de grootste en onmisbare opslag van koolstof in de biosfeer zijn. Als de mariene ecosystemen verder worden aangetast door zaken als overbevissing, bodemberoerende visserij, zeemijnbouw en kustontwikkeling, dan zal dat de opslagcapaciteit van ecosystemen in zee verminderen en onvermijdelijk de resultaten van de internationale klimaatdoelen tegenwerken. Wetenschappers geven aan dat niet alleen voor het verlies van biodiversiteit, maar ook voor de koolstofopslag een wereldwijd netwerk van beschermde gebieden ingesteld moet worden. Gaat de Staatssecretaris tijdens de Informele Milieuraad bij haar collegae pleiten voor het instellen van meer zeereservaten?

De leden van de GroenLinks-fractie lezen dat «Nederland wil uitdragen dat een economische activiteit duurzaam is wanneer deze plaatsvindt binnen de draagkracht van een gezond ecosysteem, ook op de lange termijn» en dat «principes als het voorzorgsbeginsel, de ecosysteembenadering en «de vervuiler betaalt» (...) daarbij leidend» zijn. Deze leden onderschrijven deze stelling. Zij vragen hoe deze stellingname zich verhoudt tot de intensieve visserij door Nederlandse trawlers voor de Afrikaanse kust. Zou de Staatssecretaris daar nader op in kunnen gaan? Zou een consequente doorvertaling van de eerder geciteerde stellingname niet betekenen dat het beleid van de EU en Nederland gericht zouden moeten zijn op duurzame visserij binnen en buiten de Europese wateren?

Mariën zwerfvuil en de nieuwe plastic strategie in de context van circulaire economie

De leden van de VVD-fractie merken op dat Nederland streeft naar een definitie voor microplastics op EU-niveau en een EU-verbod op microplastics in cosmetica en schurende reinigingsmiddelen. Op welke termijn komen beide tot stand? Is bekend hoeveel bedrijven en/of fabrikanten in Nederland dergelijke microplastics in hun producten verwerken? En hoe worden bedrijven op een mogelijk verbod zo vroeg mogelijk voorbereid en/of geïnformeerd, zodat zij hun productieprocessen kunnen aanpassen?

De leden van de SP-fractie zien graag toegelicht hoe tot het streefcijfer van 30% reductie van het marien zwerfvuil is gekomen. Om welke hoeveelheden gaat het en is meer te zeggen over de wijze waarop dit moet worden bereikt? Verder vragen deze leden om een toelichting op en update van de inspanningen om tot een EU-verbod op microplastics en het aanscherpen van Ecodesignregelgeving te komen.

De leden van de fractie van GroenLinks hebben met instemming kennisgenomen van de inzet van de regering om marien zwerfvuil terug te dringen. Zij vinden het belangrijk dat de EU serieus werk gaat maken van het terugdringen van de plastic soep in de oceanen. Wel vragen zij wat deze inzet concreet betekent voor het Nederlandse grondstoffen- en afvalbeleid. Het Rijksbrede programma Circulaire Economie heeft als doelstelling om het grondstoffenverbruik in 2030 met 50% terug te dringen. Waar staan we op dit moment in het realiseren van die doelstelling?

Welke beleidsopties ziet de Staatssecretaris om het hergebruik van grondstoffen in Nederland verder te stimuleren?

Deelt de Staatssecretaris de mening van de leden van de fractie van GroenLinks dat het essentieel is om een grondstoffenkringloop zonder schadelijke stoffen te realiseren? Zo ja, is de Staatssecretaris bereid uitfasering van pvc en polystyreen te bepleiten?

Deelt de Staatssecretaris de mening van deze leden dat de afvalhiërarchie (de zogenaamde Ladder van Lansink) leidend zou moeten zijn in het Europese en Nederlandse afval- en grondstoffenbeleid? Zo ja, gaat ze dit tijdens de informele Milieuraad bepleiten?

De leden van de GroenLinks-fractie lezen in de geannoteerde agenda dat Nederland zich inzet voor het creëren van een markt (kwaliteitsborging en toepassing) voor gerecycled plastic. Hoe verhoudt dit zich tot de opkomst van bioplastics en de problemen omtrent hergebruik van bioplastics en vervuiling van de gft-afvalstroom door deze plastics?

De leden van de GroenLinks-fractie vragen aan de Staatssecretaris of ze bereid is om te pleiten voor meer economische prikkels, opdat circulaire verdienmodellen worden vergemakkelijkt. Deze leden zijn van mening dat het ambitieniveau wat betreft circulaire economie in Europees verband fors omhoog moet. Is de Staatssecretaris bereid om forse verbetering en uitbreiding van de bestaande regels rond producentenverantwoordelijkheid voor te stellen?

Fiche: Verordening voortzetting beperkte toepassing EU-ETS voor de luchtvaart

In het BNC-fiche lezen de leden van de VVD-fractie dat Nederland het van groot belang vindt dat de Europese Commissie (EC) uitwerkt hoe met het EU-ETS zal worden omgegaan na de inwerkingtreding van CORSIA. Nederland zal de EC oproepen hier tijdig mee te starten en de lidstaten vroegtijdig en intensief bij dit proces te betrekken. Is daar al meer over bekend?

De leden van de D66-fractie hechten veel waarde aan maatregelen die tot doel hebben de CO₂-emissies van de luchtvaartsector te verminderen, zeker gezien het feit dat wordt voorzien dat deze emissies in 2020 wereldwijd circa 70% zullen stijgen ten opzichte van 2005, en voor 2050 zelfs rekening gehouden wordt met een groei van 300 tot 700%. De leden van deze fractie vragen de Staatssecretaris daarom om de Kamer proactief te informeren over de voortgang van dit dossier, in het bijzonder bij cruciale momenten in het verdere Europese onderhandelingstraject.

De leden van de D66-fractie vragen of de Staatssecretaris de zorgen deelt over het gebrek aan ambitieuze stappen op internationaal niveau om de CO₂-emissies van de internationale luchtvaart te reguleren. Daarnaast vragen de leden van deze fractie of de Staatssecretaris de mening deelt dat een EU-ETS-systeem gezien kan worden als complementair (niet strijdig) aan een wereldwijde marktgebaseerde maatregel (CORSIA) om de CO₂-emissies van de internationale luchtvaart vanaf 2021 te reguleren, aangezien het ICAO-akkoord van 2016 de mogelijkheid openhoudt om ook eigen regionale reductiesystemen te onderhouden. Voorts vragen deze leden of de Staatssecretaris, aangezien zij spreekt van een goede overgang van EU-ETS naar CORSIA, de optie van EU-ETS als complementair systeem heeft uitgesloten.

De leden van de D66-fractie brengen in herinnering dat een aantal landen heeft aangegeven helemaal niet mee te doen met CORSIA, waaronder India en Rusland. De leden van deze fractie constateren dat een voortzetting van het «stop the clock»-voorstel geen rekenschap geeft van het gebrek aan actie rond luchtvaartemissies in deze landen. Deze leden vragen of de Staatssecretaris de mening deelt dat deze landen snel duidelijkheid zouden moeten geven over wat zij dan wél van plan zijn om hun luchtvaartemissies te beperken. Ook vragen deze leden of de Staatssecretaris zich herkent in de spanning die deze leden constateren met de voorlig-

gende wijziging van de richtlijn, en hoe zij dit meeneemt in haar overwegingen.

De leden van de D66-fractie wijzen erop dat er nog veel onduidelijkheid is over de koers van de landen die wel in meer of mindere mate zogenaamd vrijwillige acties hebben aangekondigd, waaronder China. De leden van deze fractie brengen in herinnering dat China een aantal belangrijke reserveringen bij het Montrealakkoord heeft gemaakt, onder andere met betrekking tot het concept van CO₂-neutrale groei, wat serieuze implicaties kan hebben. Deze leden vragen of de Staatssecretaris op dit punt nader inzicht kan geven. Zo niet, dan vragen deze leden welke actie de Staatssecretaris zal ondernemen om ervoor te zorgen dat ook deze onduidelijkheid zo snel mogelijk wordt weggenomen.

De leden van de D66-fractie constateren dat er nog altijd veel onduidelijkheid is over de precieze uitwerking van CORSIA. Dit geldt zowel voor wat betreft de internationale regels (zoals afspraken over een transactiegeregister, regels voor offsets, monitoring, verificatie en rapportage (MRV)) alsook voor de nationale implementatie (immers, nationale wetten zijn voor alle deelnemende landen noodzakelijk om CORSIA te laten werken). Deze leden vragen of de Staatssecretaris op dit punt nader inzicht kan geven. De leden van deze fractie vragen of de Staatssecretaris de mening deelt dat er zo snel mogelijk volledige duidelijkheid over CORSIA moet komen, aangezien op basis daarvan een voortzetting van het beperkte toepassingsgebied (stop the clock) wordt voorgesteld. Welke actie zal de Staatssecretaris ondernemen om ervoor te zorgen dat deze onduidelijkheid zo snel mogelijk wordt weggenomen?

De leden van de SP-fractie zijn blij met het feit dat de luchtvaart sinds een aantal jaar wordt meegenomen in het uitstootbeleid. Ook is het positief dat er mondiaal afspraken worden gemaakt om de uitstoot van de luchtvaart te beperken. Deze leden vragen wat er kan worden gezegd over het resultaat in de praktijk. Is een verdere afname van de daadwerkelijke CO₂-uitstoot te verwachten? Of blijft de luchtvaart in de praktijk meer en meer uitstoten en wordt dat «afgekocht» binnen ETS en investeringen in klimaatprojecten? Deze leden vragen of er op dit moment meer bekend is over concrete reductieplannen binnen de EU of binnen CORSIA.

De leden van de SP-fractie vragen de Staatssecretaris het krachtenveld verder toe te lichten. Ook vragen zij of de Staatssecretaris meent dat huidig en voorgesteld beleid voldoende zijn om de emissies drastisch terug te dringen. Verder vragen deze leden of een update is te geven van de implementatie van Single European Sky en het beleid ten aanzien van het bevorderen van biokerosine.

De leden van de fractie van GroenLinks hebben met bezorgdheid kennisgenomen van het ICAO-plan en de verordening van de Europese Commissie voor luchtvaart in het ETS. Terwijl de CO₂-uitstoot van de luchtvaartsector blijft groeien, zijn er nog steeds te weinig prikkels voor luchtvaartmaatschappijen om hun CO₂-uitstoot terug te dringen. Het ICAO-plan is op vrijwilligheid gebaseerd en bevat bovendien een proeffase. Is de Staatssecretaris voornemens in Europees verband te pleiten voor aanvullende prikkels voor CO₂-reductie in de luchtvaart? Wat zijn de mogelijkheden om de internationale luchtvaart alsnog in het ETS op te nemen?

Deelt de Staatssecretaris de mening dat de luchtvaart een eerlijke prijs zou moeten betalen voor haar CO₂-uitstoot? Zo ja, is de Staatssecretaris bereid om bij haar Europese collegae te bepleiten dat de gratis ETS-rechten voor de luchtvaart zo snel mogelijk uitgefaseerd moeten worden?

Overig

De leden van de VVD-fractie vragen wat de stand van zaken is ten aanzien van de onderhandelingen over de Effort sharing decision.

II Reactie van de bewindspersoon